

PETER-M SIVULLIICH

TYUUUTIÑICH

Iñitchuqqutit

Peter-m sivulliich tuyuutini tuyuġinjagai ukpiqtuanun, taivlugi God-im iñuksraqtaanjiñik, siaminjaruat takpaanitchiani ilajanı Asia Minor-m. Sivuniġigaat ukua tuyuutit qapiñaisaa-ġukluginch taiguaqtuat, tikiutiruat nagliksaaqtauniġmün ukpiġurrik pisigivlugi. Tuyuqtuam itqaqtitkai taiguaqtuat Tusaayugaġiksakun, Jesus Christ-kun, tuquniġagun, ajiñiġagun, suli unniqsuqtiñiġagullu qaitqiġñiaġnivluni niġiukkunmik aitchuqługi. Taamna kañiqsimalugu ilinisa nagliksaaġniqtik akuqtaġiruksraġiniġaat, manimmisiqäglutiglu, nalupqiqiñiġilugu uuktuqtautilaqtaqtik ilumun ukpiġutiqaqtalaajiñik, suli nalupqiqiñiġilugu akiñnaktaağusiaqñaqtaaqtaqtik “uvlumi Jesus niptaqpan”.

Tuyuqtuam qapiñaisaaġutini iluġġiġniq iłikpan ilaġagaa araunmik taiguaqtuat iñuutquvlugi iñuŋisun Christ-gum.

Avgutit

Sivulliqaġun	1.1-2
Itqaksaaġun God-im annaurriiġagun	1.3-12
Silgiqsuutit nalaunjaraukun iñuunikkun	1.13-2.10
Ukpiġniaqtauguruat piraksautijich nagliksaaġun apqusaaqtuni.....	2.11-4.19
Ukpiġniaqtaqm qinuiñiħa savaaksrajalu.....	5.1-11
Aġiusaun.....	5.12-14

1 ¹Peter, tiliraja Jesus Christ, tuyuqtuq God-im iñuksraqtaanjiñun iñuūruanun pigrujavalutij nunaaqqiñun Pontus-mun Galatia-mullu Cappadocia-mullu Asia-mullu Bithynia-mullu.^a ²God-im Aaparuam piksraqtaaġiġagaasi taimani miqliqtugisukħusi, sivunniġavluni ilaquaqtitquvlusi inmiñun Iltquisiġiksakun, sivunniġavluni iñuutquvlusi kamagiugaġlugu Jesus Christ, piżuutajjammasi tuukkami maqipkaqħugu auni. Nagliktuusiaqpaqägħitchi tutqiunmigħu.

Niġiugniq Taimuża Iñuuyumaġniġmün

³Nanġaqtauli God Aapaġa Atanipta Jesus Christ. Qanuq ilaa naglikkutiqpaqħuġi uvaptijun iñuutchi jagaatigut nutauraumik ajiqkaqħugu Jesus Christ tuqqunmiñ. Taavruma niġiukkigaatigut iñuuniksramik isutchuamun,^b ⁴suli niġiuktugħi kienjuvaannagnaqtaaqtaġiġi kienjuvaannaktaaksrautit qilaġmi iñuqqaqħugħiċċi ilivsiñnun, auna itchuami maquliñi aitchuami qinħnaġiil iñnaitchuam ilu. ⁵Tamatkua annaurrauniġmi quviasuusiaksrautit kienjuvaannaktaaqgħu yumaqqaq God-im itqanaiyanjarani qaiñiġiġi piviksraq isukħitpan. Aasii God-im sapiġġnaqtaukun suanġjanmigun qaunagiġaasi aitchuusiaqġiyumiñaqsilugħi pisigilu ukpiġutiqaġniqsi.

⁶Taamna pisigilu quviasugħiċċi, pañmapak-unnii sivikitchuami nagliksaaġutiqallakkalu aġħuvsi allakaġġiñiuk uuktuagaraġusianik. ⁷Uuktuagaraġusia avsi

^a1.1 Jas 1.1.   ^b1.3 Jn 3.3-7; Ro 6.4-13; 1 P 1.22.

sivuniğigaat ilumun itilaqsaqługu ukpiġutiqapiaqtilaaqsi. Manikunnii kaviqsuaq maqullaruaq uuktuuguugaat ignikun, tainnatuttaq ukpiġurri akisuħhaasugruktaaq manijmīn kaviqsuaMiñ uuktuagusiaqaqtusraummuiq iġluttutiyumiñaqsiługu. Tavraasii nangausiaqagniaqtusi kamanaqsipkaqtalusilu isumakkusiaqgluatapiag-lusilu taivrumani uvulumi Jesus Christ qaitqikpan.⁸ Tautuŋajitkaluanjaan ilaa, ilivsi piviuṭṭaqġiksi. Paġmapak tautuqpiġiġatamik uqautigianignaqumiñaitchuamik,^c ⁹ qanuq iļiſimarusi aitchuuisiaġiniaqtilaajanik annautaa ilitqusivsi, taŋŋiutauruaq ukpiġikkavsiññun.

¹⁰Taamna annaun uqaqtipisa God-im ivapianagaluägaat iļtchuġiniaqħugulu, aasii ilijsa uqautigijagaich quviasuusiaksrautit God-im aitchuutiksrautiñi ilivsiññun. ¹¹Tavra Christ Iltqusian uqaqtinmatiñ taavrumiña piyumaaqtuamik qakugukpan Christ naglikhsaġniksrautaanik ajiñiksrautaanigu, iļiſimayumaqjagaluaqqtut qakugupiaq taamna piňiaqtilaajanik kisumullu iñuñmun piňiaqtilaajanik. ¹²God-im taipkua uqaqtini iļtchuġipkaġajgai tamatkua uqautigikkajich piyumaŋiñiñvluġiċi ilijsa iñuunijanni, aglaan piňiaġniñvluġiċi aquvatigun ilivsi iñuunivsiññi. Paġmapak-aasii tusaayugaġiksuat quliaqtuaguanijarut iluqavsiññun. Tilirauruat suaġġasiġmatiñ Iltqusigiksuaṁ tilirauruam qiliñmiñ, quliaqtuagiġiġaasi tusaayugaġiksuanik isaġulgħiċ-unnii kaŋqiſiymaŋgaluakkaġiññik.

Iñuutqun Piluutaitchuakun

¹³Tamatkua tainnainmata, ataramik isumaqägħitchi God-im isumatqutaatun, illusi iñuktun upaluqsalhiñaaguruatun savaaksranun. Ilivsiññik ajaallalluataġġlu niġiugiġaġħugħiċi quviasuusiaksrat aitchuuusiaksrautisi Jesus Christ salapqiqpan.

¹⁴Kamakkutiqägħitchi God-mun, uqaqsiġiaqtuatun miqqliqtutun. Iñuu siġiġaiqsiġik qajauvluġu piluutikun iñuusigis uukkasi pilġusigivluġiċi nalunnejavsi tusaayugaġiksuaṁ.

¹⁵Ablaan iñuusitchi piluutaiiħħi iluqaisigun pilġusivsigun, piluutaiiħħi God-itun piluutaitchuatun, ququaġiġiaruatun ilivsiññik ukpiquvlusi.

¹⁶Qanuq Bible-ni God pirakṣrii jaruq inna, “Piluutaitchuksraurusi qanuq uva ja piluutaitchuja.”^d ¹⁷Aasii ajaayyukavsi taisuugiksi Aapamik. Ilivsi Aapagikavsiuñ isivgiisuruuaq iñuñnik allagiksitasuŋaġġagħiċi savaallaqisigun, iñuusiq-ġitchi qiksiksrautiqaġħiġi īlaanun sivisutilaaqatun nunami iñuunivsi. ¹⁸Qanuq iļiſimarusi suna akiliutaŋħatilaajanik atanġiġsitchaqħi anniqsuusiqiñiċħuamīn iñuusigikkavsiññi, iñuutchimiñ pigiitchuamīn kijuvaqġiġakkavsiññi maġjuuvsiññi. Taavrura akiļiutauruam akisutilaa ja akiķiġipayaġġumiñaitchuq maniū qatiqtuam naagħha kaviqsuaṁ akikħiraġġausi.

¹⁹Atanġiġsitaunjarusi akisupiġataqtuamik aitchuutaŋħaruaṁ Christ-mik, aitchuutauruaq imnaiyaatun qilluutaitchuatun. ²⁰Ilaa tainna God-im sivunniutin jaġa auna savarjaunnu, aglaan satqummiċċasuvluni aqulliġi uvluni pisigivlus. ²¹Christ-kun ilivsi ukpiqtusi God-mun, aqipkairuamun īlaanik tuqqunmiñ aasii kamanaqsipkaqħu, ukpiqtuiññaqvu lusi annagħummatiqaġħiġi.

²²Paġmapak-aasii piluutaiqsaġanikavsi kamaksirraqsivlusi God-im ilumun ittuamik uqaluanik piviuṭtaqṣriiħi asiru iż-żemmetun ukpiqtuaguativiñi. Tavraasii nalupqinaiyapiqsiu iż-żemmupiaq piviuṭtaqtilaajanik ukpiqtuaguqatasi iluviñi. ²³Qanuq uqaluagun God-im iñuuruakun isukħiħi aitchuakullu anitqiksitaunjarusi, miqqliqtuliutivlusi ajaġyuqaamun tuqlaITCHUAMUN tuquyumaŋħiċċuamullu.^e ²⁴Bible uqaluujiq uqaluqaqtut inna,

^c 1.8 Jn 20.29. ^d 1.16 Lv 11.44-45; 19.2. ^e 1.23 Jn 3.3-7; Jas 1.18; 1P 1.3.

“İñupayaat tuqullarut, iviktun panaqłukługu tuquliruatun. Iluqaǵmi kamanautaat iñuich ittuq nauriam qíñiyunautaatum tuquliruatun aasii katakłuni nunamun.^f
²⁵ Aglaan uqalua Atangum ittuq isutchuamun.”

Taamna uqaluk tusaayugaǵiksaguruq alǵaqsrutaŋjaruaq ilivsiññun.

Iñuuruaq Uyaǵak Ilaaguaqtauruağlı Nation

2 ¹Tavra ağıusigik iluqaisa piginchuat. Sagluuŋaiǵitchi ukpiŋŋuaŋaiǵlusilu killuqsrəŋaiǵlusilu tiǵliraqlıŋaiǵlusilu. ²Aniqqammiuratur miqlıqtuuratur ataramik immuktuǵuktuatun aasii aglivlutiŋ milugivlugu immuk, tainnatulli kipińniugutigisiŋ ilitchuǵisaińňaǵuglugu God-im ilumun ittuq uqalua, aasii ukpiqtuagulusi agliliuataŋjaruatun, ilumutun annaurrauŋjalusi. ³Qanuq ilitchuǵianiŋagaksi pikafaktautairrata Atangum.^g

⁴ Ullautisitchi Ataniǵmun iñuuruamun, uyaǵaktun ittuamun, pigisuŋısaŋannun iñuich, aglaan God-im piksraqtaaǵikkaja akisuruagyivlugu. ⁵Qaisitchi Ataniǵmun, isummatigilusı ilivsiňník uyaǵaktun ililusı iñuugaluaŋjavsi, Atangum atuǵumagaasi nappaǵumių qíñignaitchuaq ajaayyuvikpani. Aasii ilivsi inniaqtusi Atangum piluutaitchuatun ajaayyuliqsiqpaŋjisun. Ajaayyuliqsiqpaich tuqutchisuuruatun niǵrutinik aasii aitchuutigivlugich Ataniǵmun ikipkaivijmi, tainnatulli aitchuiyumińaǵniaqtusi ajaayyutivsiňník nanǵautivsiňníglu God-mun Jesus Christ-kun, aasii taamna akuqtuǵnaǵumińaǵniaqtuq ilaanun. ⁶Qanuq Bible uqalujich uqaqtut inna,

“Piksraqtaaǵa akisuruamik uyaǵańmik, paŋmapak iligiga kańigalluŋmun uyaǵaliutivlugu Zion-mi, aasii kińaliqaa ukpiqtuaq ilaanun nunuuralığumińaitchuq.”^h

⁷Taamnaasii uyaǵak akisupiaǵataqtuq ilivsiňñun ukpiqtuanun, aglaan tamatkunuja ukpińtchuanun, “Taamna uyaǵak igluqpirit pisuŋısaŋat anniqsuutaŋjińnívlugu, iliruq naumaniqsraupiaqłuni uyaǵak.”ⁱ ⁸Suli allami Bible uqalujich uqallaktut inna,

“Uyaǵaum taavruma putkkisinniaǵai iñuich, uyaǵak ulǵutchińiaqtuq ilirjińik.” Qanuq ilinjich puukaqtut pisigivlugu ukpijnńiqtıŋ uqalujimik. Tainna God-im pisuuttaa inńjanıqſuq ilaisigun.^j

⁹Aglaan ilivsi iñuksraqtaaǵiraŋjarusi, Umialgum ajaayyuliqsiqpaŋi, ilaaguaqtaulutıŋ Nation-guruat, God-im nanmińi iñuji, piksraqtaaguruat quliaqtuǵitquvlugich aliuǵnaqtuat savaaŋi God-im, taavruma ququaǵiruam ilivsiňník taaqtuamıň ilaan aliuǵnaqtuamun qaummaǵmiňun.^k ¹⁰Qajauvlugu God-im iñugiliŋkaluaŋakkajasi, aglaan paŋmapak God-im iñugiliutıŋjagaasi. Qajauvlugu nalıuŋagaluaqtuasii God-im nagliktuutaanik, aglaan paŋmapak nagliktuusianikłusi.^l

God-im Kivgarı

¹¹Piviuttaǵirauruasii, tuyuǵmuńhińaqtusi mattumani nunami, aimaaǵvivaalluksi qilaqmiittuq. Tavraasii apigipiaǵivsi aulatinńaiǵitchi piłuuqsiqisuguuruanun timivsiňñun ajuýaktuanun ilitqutchivíińník.^m ¹²Nalaunŋaruakun iñuuniąǵitchi akunǵanni ukpińaqtuq, ilaanni uqautigimaqłukkumisi killuliqiruaǵuglugi tautuksińňaǵumagaich iñuulluataǵnisi, aasii nanǵaǵlugu God Christ qaitqikpan.

¹³Kamakkutiqaǵitchi iñupayaanun ataniǵnaqtuq Ataniq pisigilugu, Rome-miut umialgannun qauklıuruamun, ¹⁴naagga kavanakkaluuanun tilıjakkajıňun ilaata tatavsaitquvlugich tamatkunija killuliqiruanik, aasiisili nanǵaǵiaqługich tamatkua iłuaqtualiqiruat. ¹⁵Qanuq pisuutigigaa God-im

^f 1.24-25 Is 40.6-8. ^g 2.3 Ps 34.8. ^h 2.6 Is 28.16. ⁱ 2.7 Ps 118.22. ^j 2.8 Is 8.14-15.

^k 2.9 a Ex 19.5-6; Is 43.20. b Ex 19.5; Dt 4.20; 7.6; 14.2; Titus 2.14. c Is 43.21. d Is 9.2. ^l 2.10 Ho 2.23.

^m 2.11 Ps 119.19.

iñuutquvlusi nalaunjaruakun naluruat iñuichpisaajannigniaqtuat ilivsiññik ukpiqtuanik pisaaŋŋatiksrailliuğumaut.¹⁶ Atanniqsimaraitkaluanjavsi pitquranik, atanniqsimaraiññilusi piłusiqiruksrauñitchusi. Iñuuşıqığítchi God-im kivgañisun savaağilugu ilaan pisuutaa ataramik.¹⁷ Suuñilaqinagich iñupayaat. Piviuttağısigik ukpiqtuaguqatisi. Qiksigelugu God. Suuñilaqinagu Umialik.

Christ Tuvraaksriata Nagliksaágnekun

¹⁸ Kivgauruasii, kamakkutiqığítchi atanivsiññun ilisimanaqsiługu naamaruaq qiksksraun, nagliktauruanun piaqłuktañitchuanullu kisiññun piňaigłusi, aglaallu iglutulgunañitkaluaqtuanun atanivsiññun.¹⁹ Igłutuiguysi nagliksaágunmik nalaunjarualiqgaluağlusı iviğagniágiksi God, igłutuutiguysi nalautchuglugu ilaan pisuutaa.²⁰ Pisigilugu killuliqinqiñ qinuiğlutin igłutuğalauğupku nagliksaágun, nangausiaksraitchutin God-miñ. Aglaan qinuiğlutin igłutuğupku nagliksaágun iñaqtualiqigaluanyaqpich God-im iviğaumagirualiñiagaraat.²¹ Tainnasiq nagliksaágun ilagigaa savaäksriusiafsi God-miñ, aasii Christ nagliksaañaaruaq pisivlusi tuvragaksrägiksi, suli piłusi ilaan pisiatun.²² Ilaa piłusiqiňaITCHUQ sumikunnii. Qajaunnii sagluňaITCHUQ.²³ Uqamaqłuurraukami, uqamaqłuunmik kiummatiňaITCHUQ. Nagliksaaqami, sivuğasaaqliňaITCHUQ, aglaan ukpiğijagaa God, isivgiiruaq nalaunjaruakun.²⁴ Christ igłutuňagai piluutivut timimiñi tuquvluni ajarraurami, uvagut tuqruuatun pitquvluta piłuunmun, aasii iñuuluta nalaunjarualiqiluta. Tainna pikami, uvagut iñaqsipkaqtuatun piňagaatigut killiaqtaunigmigun.²⁵ Qanuq tammañjaruaguñarusi imnaisun, aglaan pañmapak utijarusi Imnaiñiqirimun Qaunaksrijannullu ilitqusivsi.^q

Nuliaguruat Uiguruallu

3 ¹Uiqaqtuasii, kamagisigik uisi, pisigilugich uiguruat ilanjich ukpiğutaitpata God-im uqaluanun, ilaaanni ukpiqtitauviaqtut ilivsi iñuulluatağnivsigun, uqautiňiňiňiňnii,² qanuq iłitchuginiaqtut qanuq iñuulluatağniağnivsiññik, qiksksrautivsiññiglu God-mun.³ Piňñağnağniqsi piňñağnaqsiqsuňhaağnagu qaahliňakun, nutchiqiniňsigun naagga uyumitqurriqsuňnivsigun akisurualunjik, naagga annuğaağksuanik atukkavsiññik.^s ⁴ Aglaan piňñağnağniqsi piqutiqaqtuksrauruq nakuutivsiññi, pikałaktautairrunmik, unjarrisairrunmik, ilumutun piňñağnaqsiłiğutauruamik akisuruamiglu God-im qinñaňajani.⁵ Tainnatuttauq piłuutaITCHUAT ağnat taimani ukpiğutiqaqtuat Godmun iñuunjammiut piňñağnaqtiqaqłutiiq ilumijni kamagivlugich uisiň.⁶ Sarah-tun kamaksriraquatun Abraham-mik, tayılgugu kamanamiňik. Aasii pañmapak ilaan panigigaasi nakuurualiqiguysi qanusipayaamik iqsiňaigłusi.^t

⁷ Tainnatuttauq uiguruasii nalaiň iňiųsikig nuliasi, puttusrimaugağlusı ağnat suanjalıhaaqtilaaqjannik aňutiniň. Itqaumasitchi tuvaaqatigigisi aitchusuqaqğnivsigun iňuggunmik isutchuamik, tavraasii aňallaluataqsigik aasii kiggusiaksrajich ajaayyutivsi piňailutaiňlutiň.^u

Nagliksaágniq Nalaunjarualiqiniq Pisigivlugu

⁸ Pañmapak uqallautilavsi atausillaalusı. Iñuuſitchi atauthimi atilusi, sağıakkutilusi avanmun, piviuttaqqtutilusi aniqatigiisun, piaqłuktañiňiňi kamasañaigłusili avanmun.^v Akisautiqağnasi pigiitchuamik iñuujnun pigiitchualiqiruanun ilivsiññun, naagga uqamaqłuunmik uqamaqłuurriňvsiññun. Aglaan ajaayyutisigik God-mun ikayuqulugich aasiili God-im quviasusuigñiagaraasi.

ⁿ 2.22 Is 53.9. ^o 2.23 Is 53.7. ^p 2.24 Is 53.5. ^q 2.25 Is 53.6. ^r 3.1 Eph 5.22; Col 3.18. ^s 3.3 1 Ti 2.9. ^t 3.6 Gn 18.12. ^u 3.7 Eph 5.25; Col 3.19.

God-im ququaqamisi unniqsuqliiñagaasi quviasuusiaqaqtinniagnivlusi.

¹⁰ Aglausimaruq Bible-ni inna,

“Kiñaliqaa quviasuuttaqaguktuaq iñuggunmik, suli ulvuqagluni quvianaqtuanı, uqaqtuksrauñitchuq piginchuanik sagluuñaiq'luni.^v

¹¹ Piluktualiqiruksrauñitchuq aglaan nakuurualiqiluni. Ataramik tutqiutiqaqtitchiñiaqgluni allanik iñuñnik.

¹² Qanuq Atanğum munağıgai nalaunjaruat, suli ataramik naalaagnigai añaayyutijich. Aglaan akilligigai iñuich piginchualiqiruat.”

¹³ Pañmapak sum imma anniagumiñaqpasi kipigniuttaqiguvsiuñ nalaunjaruaq? ¹⁴ Aglaattauq nagliksaagaluaguvsı pisigilugu nalaunjarualiqiniq, quviasaagusiaqagniaqtusi. Sivuqaginagich iñuich, naaggauñniñ unjarisaginagich.^w ^x ¹⁵ Christ ilumutun Atanniuttusiuj iluvsiññiñ kamagiugaqglugu.

Ataramik itqanaitchitchi kiggutiksravsıññik kialiqaa apiqsruqtuqpasi annaurrauyummatisvisigun. ¹⁶ Kiummaqiksaaqumagisi piqutqiaqglusi.

Nalaunjarualiqisitchi iñuich uqautigigumisi saglutigilusi piginchualiqiriğuguñlusı kanjutchaksıññaqumañ ilitchuqglutıñ nakuurualiqiavıññik maliguaqglugu Christ tuvraaksriata. ¹⁷ Qanuq iñuhaaqtuq nagliksaagutigiruni nakuurualiqiniq piluusiqiniqmiñ, tainnainniqpan God-im pisuutaa. ¹⁸ Christ nagliksaaqjammiuq.

Ilaa tuqujaruq atasiasiqluni pisivlugich iluqata piluusiqirinii piluutivut, iñuk nalaunjaruaq pisivlugich nalaunjaitchuat, akuqtuqnaqsaqgluta God-mun. Ilaan timaa tuqtauñagaluaqtuq ilitqusis iñuuruq-suli. ¹⁹ Aasii ilitqusiuvluni ilaan ullamagai ilitqutchich tigutaqviñmiittuat nagliksaaqviñmi aasii algaqsruqglugich.

²⁰ Tamatkua ilitqutchit ilitqusigigaich taipkua iñuich kamaksrijaitchuat God-mik Noah umiaqipkaqglugu, God-im utaqqiqaluaqai isumalitqiksiagivlugich. Aglaan iñukisuurat, tallimat piqasut iñuich annaurraujarut umiaqpañmi ipiniksrajanjiñ uliqpajman.^y ²¹ Taamna arrilisauruq paptaigunmun pañmapak annaurrautigikkavsiññun God-im tatavsaütsrajanjiñ. Paptaigutikun annaurraujarusi pisigisunaqgnagu timivsi salummaqniya ipiğimiñ, aglaan ilisimanaqsiñakavsiuj piluutaiqsilaaqsi sivuqani God-im nutaaguqtauvlusi appisaagun Jesus Christ. ²² Aasii pañmapak Christ qilañmiittuq aquppivluni kamanaqsiqkaqtauruam inaanı taliqpiata turjaani, God-im atanniqsimavlugich iluqaisa isaqulgillu, qilañmiittuallu atanignaquit, suañnatillu.

Iñuuusatqıksuat Iñuich

4 ¹Tavra Christ nagliksaaqtuksrauñjamman timimiñi nalaunjarualiqiniq pisivlugi, ilaatuñ ilivsi isumaqqaqtuksraummiusı, aasii itqanaillusı nagliksaagutigiraksraqguqpan nalaunjarualiqiniq. Kiñaliqaa nagliksaagumi tainnatur tasamma piluusiqiurañjaiqsuq, ² aglaan ajanlatitaaliqsuq God-mun iñuuniqtutlaamisun, nunami ajanlatinqjaiq'luni piluksisuguuruamun iñuutschimiñun. ³ Qaanauvluq qaañjaniktuami aptatigianiñagisi atuqglugich ukpiñjaitchuat pillatukkañjich. Atuqnuñagalauakkaqsi piviksraqsi qanuspayaakun pitqurailagnikun, allatuqłusı, imiñasivlusi, pialapiagataqniñmi taanqaqlutıñ aliasuñitchuani, suli pivlugich piluusiqutinjich tamatkua añaayyuusuuruat iñuuraqpañjun. ⁴ Aasii pañmapak ukpiñjaitchuat allasuktut ilaqiñsutiñjaiqavsi ilimijun pialapiagataqniñmi, suurimmaanqiq'luni iñuuniagniñmi, aasii pisaanqaaqsviñlusı. ⁵ Taamna pisigilugu inmiñnik uqağıruxsrauniaqtut God-mun isivgiisañhiñaaguñjaruamun iñuuruhanik tuqujaruaniglu. ⁶ Summan tusaayugaagiksuaq algaqsruutañjava iñuuyaqjaisa pañmapak tuqujaruat? Algaqsruutañjaruq iñuuyumiñaquvlugich ilitqutchimijni

^v 3.10-12 Ps 34.12-16. ^w 3.14 Mt 5.10. ^x 3.14-15 Is 8.12-13. ^y 3.20 Gn 6.1-7.24.

God-itun iñuuruuatun, isivgiqsaujanagaluaŋŋaǵmiń iñupayaatuttauq isivgiqsauruatuń iñuuŋŋaǵmiń nunami.

Ajalatchirilluataqtuat God-im Aitchuutijinik

⁷ Isuksrajanat supayaat qalliruq. Ilivsińńik ajalalluataqitchi nípunaǵllusi araaayuyumiňaǵumausi. ⁸ Naumaniqsauruaq uvva, píviuttaqqu tipiaǵitchi avanmun qanuq píviuttaqqu tipiaǵitchi avanmun nalunaiqsimahaińńaǵnaıtchut iluqaisa naǵgunautit avanmun.² ⁹ Tukkuliqsuutisitchi avanmun uqaallatigijaǵlugu.^a ¹⁰ Iñullaam atuǵligich inmigun aitchuusiallaani God-miń ikayuutigiságlugich allanun iñupnun. Tainna pigumi, ajalatchirilluatauniaqtuq allakaágiińik God-im aitchuutijinik inmińun. ¹¹ Kińaliqaa algáqsriruaq algáqsrutiqaqtuksrauruq God-im uqaluanič. Kińaliqaa savaurriruaq God-mik suanjasiqsuqtiaqtuksrauruq God-mik iluqaani, God nanǵaqtauyumauq Jesus Christ-kun. Christ-tuq kamanaqsipkaqtauli nanǵaqtauluniļu isuitchuamun. Amen.

Naglikasaǵníq Ukpíqtuaguvluni

¹² Píviuttaǵiraŕuasii, ukpiǵurri uuktuaqtaumman naglikasaqtitauvlusi, tupautiginagu isumavsińńi allayaǵilugu taamna piruaq ilivsińńun. ¹³ Aglaan quviasuksińńaǵitchi piqasiutiniļusi Christ-mun naglikasaǵutijigun, taimanigu quviasupiagataǵumausi Christ niptaqpán qaumaniqagluni.^b ¹⁴ Quviasugitchi pisaaŋŋasiaqaǵuvsi pisigilugu ukpiqtuaguniqsi Christmun, qanuq tainna pikpasi, sivuniqaqtuq God-im Ilitqusigiksuańja qainatilańjanik iluvsíńńun salapqińńlaruaq ilaan qaumanǵanik. ¹⁵ Aglaan nalliqsiunni naglikasaalaqsrugnani iñuaǵluni, naagga tigligluni, naagga pitquranik kipuqlańluni, naagga iłaksiatiluni iñuich allat piranjeńńun. ¹⁶ Aglaattauq naglikasaqtitauguvsi pisigilugu Christ-miuguniqsi, kanjusuuıtiginagu. Quyyavigińńaqsiuń God iłisimanaqavsi Christ-mun iñugitilaavsińńik.

¹⁷ Isivgiqsausaǵviksraq tikitchuq, aasii God-im nanmińiń iñuji isivgiqsauqqaqtuksraurut. Uvagut isivgiqsauqqaǵupta, qanuǵlikiaq isuqaǵniaqpa isivgiusiaksrajanat iñuich ukpijtachuat God-im tusaayugaǵiksuańjanik? ¹⁸ Bible uqaluqaqtut inna,

“Siǵaǵnaqpan iñulluatat annaurrauniksrajat, qanuǵli inniaqpa tamatkunuńa god-aıląqtuanun piluktuanullu iñuŋnun?”^c

¹⁹ Tavraasii iñuich naglikasaqtitauruat God-im pisuutaagun, nakuurualiqilich qaunapıkkaǵlutiń iñuǵuqtitchijaruamuń inmijnik ataramik taǵgiisuuŕuamuń unniqsuqlıińmińik.

God-im Imnaińi

5 ¹ Aasii pańmapak, silgiqsuǵniaǵítka umialijnat, uvajaptauq umialijnauvluja, qinjıńjavlugu Christ nagliksaǵman aasii quliaqtuaǵivlugu, piqatauyumaaqluja kamanautaanun niptaǵumaaqtuamun. ² Silgiqsuǵiviś qauagisigkutvugluch God-im iñuji munaqṣraǵikkasi, piłusi imnailiqiritun qauaksrilluataqtuatun imnaimińik. Qauagisigkutvugluch God-im iñuji munaqṣraǵikkasi, piłusi imnailiqiritun qauaksrilluataqtuatun imnaimińik. Qauagisigkutvugluch God-im iñuji munaqṣraǵikkasi, piłusi imnailiqiritun qauaksrilluataqtuatun imnaimińik. ³ Atanniqsimaniatagnagich taluqsralliaǵilugich iñuich qaunagiraksriusiasi, aglaan tuvraaksriqsigik iñuuniaǵutchimik tuvraqumińakkajannik. ⁴ Atanǵum niptaǵumi, qaukliatiktun imnailiqirit ittuam ilivsińńun, ilaan akińiǵniaǵaasi akimaruqaq niaquǵunmik akińńaktuatun, piqatauyumińaqsilusi isuitchuam qaumaniǵmińi.^e

^a 4.8 Pr 10.12; 1 Co 13.7. ^b 4.9 Ro 12.13. ^c 4.13 Ro 8.17; 1 P 4.1. ^d 4.18 Pr 11.31. ^e 5.2 Jn 21.15-17.

^e 5.4 He 13.20.

⁵Tainnatuttauq silgiqsuğlavsi ilivsi nukatpiat. Kamakkutiqağıtchi utuqqanaanun. Iluqasi kamasaarjaiglusı ikiyuutisitchi avanmun, qanuq Bible uqaluqaqtut inna, "God-im akilliliqsugai kamasaaqtuaguruat, aglaan ikiyuqsimaağai iñuich kamasaajitchuat."^f ⁶Kamanaığitchi ilivsiñni God-mun ajalatchumiñaqsıługich iñuutchisi ilaan suajjanmigun, aasii ilaan kamanaqsipkağıniağası nalautitpan piviksraq.^g ⁷Uqauttusiur God unjarrisigikkavsiñnik aasii tutqıksıłusi, qanuq ilaan qauakṣrağıjaasi.^h

⁸Ajalalluatağıtchi ilivsiñnik. Nipuŋaitchitchi. Qanuq akilliqsi Tuungaq ataramik ukpiğıtaiqsitchiňiaqtuq ilivsiñnik, iqsiňaqtuatun ugiallavluni lion-tun kukiluktuatun sumulliqaa niqiksraqsıuqłuni. ⁹Akilliliqsuqsıuq ukpiğıtuaqtuiňnagliusi suajjaruanik, qanuq ilisimarusi ukpiqtuaguqtasi nunami iluqaani nagliksaağmıuttauq ilivsisun. ¹⁰Aasii naglikssaaqtuallaanikkuvsi sivikitchuamik, God-im nagliktauq-paktuam qaitquriŋjaruavlu ilivsiñnik piqatautquvlusı ilaan isuitchuamun kamanaunmiňun atausiŋjuqatigjäkavsiuq Christ, naamasinyağaa ukpiğurri, nalupqisutiqağumiňaiğlusı, maliksuyyataiğlusılu. ¹¹God isuitchuamun iluqaanik suajŋatiqaqtuaguruq. Amen.

Paǵlasuiqsaağutit

¹²Tuyuǵivsi ukunija naitchuanik tuyuutinik ikiyuqtıqaqluja Silvanus-mik, ukpiǵnaqtuağıkkamnik aniqanmik. Qapińaisaağukkivsi uqallautilusılu tamanna tusaayugaağıksuaq God-im ilumutun nagliktuiňiqpautigigaa iñuŋnik. Ukpiǵikavsiuq tuniqsimavigisiuq.ⁱ ¹³Ajaayyuliqırıruaguqativsi Babylon-mi God-im iñuksraqtaanısaptauq paǵlammigaası, iğnígimmatullu itağma Mark-gum.^j ¹⁴Ukpiqtuat paǵlatikaajannik paǵlatiraǵutitchi Christ-miuguruat piviuuttaqquataannik. Tutqiutıqağıtchi iluqasi atausiŋjuqatauŋaruasii Christ-mun.

^f5.5 Pr 3.34; Jas 4.6.   ^g5.6 Mt 23.12; Lk 14.11; 18.14; Jas 4.10.   ^h5.7 Ps 55.22; Mt 6.25-34.

ⁱ5.12 Ac 15.22,40.   ^j5.13 Ac 12.12,25; 13.13; 15.37-39; Col 4.10; Phm 24.